

## Chambre des Représentants

SESSION 1983-1984

17 FÉVRIER 1984

### PROPOSITION DE LOI organisant l'enseignement de formation continue

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le Conseil d'Etat, section de législation, chambres réunies, saisi par le Président de la Chambre des Représentants, le 17 mars 1983, d'une demande d'avis sur une proposition de loi « organisant l'enseignement de formation continue », et en ayant délibéré dans ses séances des 18 mai, 15 juin, 26 octobre 1983 et 18 janvier 1984 a donné le 18 janvier 1984 l'avis suivant :

1. Par lettre du 16 mars 1983, le Président de la Chambre des Représentants demande que la proposition de loi de M. Ylieff et consorts « organisant l'enseignement de formation continue » soit soumise à la section de législation « afin qu'elle émette un avis motivé sur la compétence conformément à l'article 85bis des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat ». Il y a lieu d'inférer de ses termes que la demande d'avis est limitée à la question des compétences respectives de l'Etat et des communautés dans la matière qui fait l'objet de la proposition de loi soumise au Conseil d'Etat. Le présent avis examine uniquement cette question précise.

2. La proposition de loi vise à restructurer fondamentalement l'« enseignement de promotion sociale » et à lui donner la dénomination nouvelle d'« enseignement de formation continue ».

Il ressort des développements de la proposition de loi, de ses dispositions et de son économie générale qu'il s'agit d'une nouvelle réglementation de l'enseignement qui était auparavant dénommé « enseignement à horaire réduit ».

L'enseignement à horaire réduit, que l'on oppose à l'enseignement de plein exercice, s'est vu appelé pour la première fois « enseignement de promotion sociale » dans l'article 1<sup>er</sup>, § 2, de la loi du 7 juillet 1970 relative à la structure générale de l'enseignement supérieur, qui énonce :

« L'enseignement secondaire et l'enseignement supérieur sont dispensés comme enseignement de plein exercice et comme enseignement de promotion sociale. Dans l'attente d'une loi organique de l'enseignement supérieur de promotion sociale, ce dernier est organisé par le Roi sur l'avis du conseil compétent ».

L'enseignement à horaire réduit est également qualifié d'enseignement de promotion sociale dans la loi du 16 juillet 1970 modifiant les lois coordonnées sur l'enseignement technique, notamment à l'article 1<sup>er</sup>, qui complète l'article 5 de ces lois. Cet article 5 dispose actuellement ce qui suit :

« Chaque établissement comporte autant d'écoles qu'il s'y donne d'enseignements de plein exercice, et autant de cours qu'il s'y donne d'enseignements à horaire réduit. L'enseignement à horaire réduit est nommé Enseignement de promotion sociale ».

Voir :

559 (1982-1983) :  
— N° 1 : Proposition de loi.

## Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1983-1984

17 FEBRUARI 1984

### WETSVOORSTEL tot regeling van het onderwijs voor permanente opleiding

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De Raad van State, afdeling wetgeving, verenigde kamers, de 17de maart 1983 door de Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers verzocht hem van advies te dienen over een voorstel van wet « tot regeling van het onderwijs voor permanente opleiding », heeft zich daarover beraden ter vergadering van 18 mei, 15 juni, 26 oktober 1983 en 18 januari 1984, en op 18 januari 1984 het volgend advies gegeven :

1. In zijn brief van 16 maart 1983 vraagt de Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers dat de afdeling wetgeving over een wetsvoorstel van de heer Ylieff en consorten tot regeling van het onderwijs voor permanente opleiding « een gemotiveerd advies uitbrengt over de bevoegdheid en dit overeenkomstig artikel 85bis van de gecoördineerde wetten op de Raad van State ». Daaruit moet worden afgeleid dat de aanvraag beperkt is tot het probleem van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat en de gemeenschappen in de aangelegenheid die onderwerp is van het voor advies voorgelegde voorstel van wet. In het hiernavolgende advies wordt alleen dat probleem onderzocht.

2. Het voorstel van wet strekt ertoe het « onderwijs voor sociale promotie » fundamenteel te herstructureren en het ook een nieuwe naam te geven, te weten « onderwijs voor permanente opleiding ».

Uit de door de auteur verstrekte toelichting en uit de bepalingen zelf van het voorstel van wet en de algemene strekking ervan blijkt dat het gaat om een nieuwe regeling van het onderwijs dat eertijds werd aangeduid door « onderwijs met beperkt leerplan ».

Onderwijs met beperkt leerplan staat tegenover onderwijs met volledig leerplan en werd voor het eerst onderwijs voor sociale promotie geheten in artikel 1, § 2, van de wet van 7 juli 1970 betreffende de algemene structuur van het hoger onderwijs, dat luidt :

« Het secundair onderwijs en het hoger onderwijs worden verstrekt als onderwijs met volledig leerplan en als onderwijs voor sociale promotie. In afwachting van een organieke wet over het hoger onderwijs voor sociale promotie, wordt dit door de Koning geregeld op advies van de bevoegde raad ».

Onderwijs met beperkt leerplan wordt eveneens onderwijs voor sociale promotie genoemd in de wet van 16 juli 1970 tot wijziging van de gecoördineerde wetten op het technisch onderwijs, met name in artikel 1 dat artikel 5 van die wetten aanvult. Dat artikel 5 stelt thans wat volgt :

« Iedere inrichting voor technisch onderwijs omvat zoveel scholen als er soorten onderwijs volgens volledig leerplan, en zoveel leergangen als er soorten onderwijs volgens beperkt leerplan worden gegeven. Het onderwijs met beperkt leerplan wordt genoemd Onderwijs voor sociale promotie ».

Zie :

559 (1982-1983) :  
— Nr 1 : Wetsvoorstel.

De même, la loi du 19 juillet 1971 relative à la structure générale et à l'organisation de l'enseignement secondaire prévoit, en son article 1<sup>er</sup>, qu'à côté de l'enseignement secondaire de plein exercice, il peut y avoir un enseignement secondaire de promotion sociale, et habilite expressément le Roi à « organiser un enseignement secondaire de promotion sociale ».

Il apparaît donc qu'au sein des « grandes structures de l'enseignement », notamment au sein de l'enseignement secondaire général, de l'enseignement secondaire technique, de l'enseignement secondaire professionnel et de l'enseignement secondaire artistique, il y a place pour un enseignement de promotion sociale, ce terme étant pris dans le sens d'enseignement à horaire réduit.

Par conséquent, lorsque la proposition de loi vise à instaurer une nouvelle réglementation pour ce type d'enseignement, elle concerne incontestablement une matière d'enseignement au sens de l'article 59bis, § 2, 2<sup>o</sup>, de la Constitution et n'entre pas dans la matière culturelle qu'est la promotion sociale visée à l'article 4, 15<sup>o</sup>, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles.

3. En vertu de l'article 59bis, § 2, 2<sup>o</sup>, de la Constitution, l'enseignement relève de la compétence des conseils de communauté, mais uniquement dans les limites fixées par cette même disposition constitutionnelle, c'est-à-dire à l'exclusion de ce qui a trait à la paix scolaire, à l'obligation scolaire, aux structures de l'enseignement, aux diplômes, aux subsides, aux traitements et aux normes de population scolaire.

Une disposition expresse de la Constitution a transféré les matières d'enseignement aux Communautés, à l'exception des points qui viennent d'être énumérés et qui sont demeurés de la compétence de l'autorité nationale.

A la question de savoir ce que recouvrait cette énumération, le sénateur Van Bogaert, rapporteur de la Commission de révision de la Constitution du Sénat, a apporté, au cours de la séance publique du Sénat du 10 juin 1970, la réponse suivante (1):

« Ik geloof niet dat ik mij vergis als ik zeg dat het er in werkelijkheid op neerkomt dat de grote structuren van het onderwijs, d.w.z. lager, secundair, technisch onderwijs, humanioraonderwijs, universitair onderwijs en hoger technisch onderwijs, gemeenschappelijk blijven.

» Voor de rest bevat de opsomming allemaal begrippen die verband houden met de schoolvrede. Het Schoolpact is één document, maar daarnaast bestaat er een reeks andere overeenkomsten die de schoolvrede in ons land moeten bestendigen.

» Dat is waar hier naar gerefereerd wordt, en niets meer dan dat.

» Het is evident — ik herhaal hier de woorden van de Eerste Minister — dat deze tekst zo kan worden toegepast dat het zeer goed mogelijk is bij voorbeeld in het Vlaamse land nieuwe soorten van onderwijs te voorzien, nieuwe richtingen, nieuwe methodes, en dat men er experimenten kan ondernemen die daarom niet in het franstalig gebied ondernomen worden.

» De tekst laat dit alles zeer duidelijk toe. Hij houdt nationaal de grote structuren van het onderwijs en alles wat de schoolvrede in de toekomst moet waarborgen.

En matière d'enseignement, les Communautés peuvent dès lors régler tout ce qui n'entre pas dans les exceptions.

Il s'ensuit que les conseils de communauté « seront habilités à prendre des mesures en vue de moderniser les formes d'enseignement », comme le note le même rapporteur dans le rapport de la commission (2), sans qu'ils puissent toutefois toucher aux règles nationales relatives à des matières qui relèvent des exceptions précitées ni édicter eux-mêmes des règles concernant ces matières.

Résumant l'article 59bis, § 2, 2<sup>o</sup>, de la Constitution, inséré par la disposition constitutionnelle du 24 décembre 1970, le sénateur Van Bogaert a déclaré, au cours de la séance publique du 9 juin 1970 (3), ce qui suit:

« Algemeen gezegd blijven dus de aangelegenheden betreffende het Schoolpact, de subsidiëeringsnormen en de grote lijnen van de wettelijk ingerichte graden gemeenschappelijk en onder de bevoegdheid van het nationale parlement. Buiten deze terreinen zullen de culturele raden (4) dus zelf kunnen optreden in autonoom normen instellen ten aanzien van het onderwijs ».

Il apparaît donc que l'article 59bis, § 2, 2<sup>o</sup>, de la Constitution donne compétence aux conseils de communauté, à l'exclusion du Parlement national, pour régler l'organisation d'un enseignement à horaire réduit sous la dénomination d'« enseignement de formation continue », à condition que soient respectées les divisions nationales de l'enseignement, qu'il ne soit pas porté atteinte à la paix scolaire et qu'il ne soit pas empiété sur les domaines de l'obligation scolaire, des diplômes, des normes de population scolaire, des subsides et des traitements.

C'est dire, en ce qui concerne les structures, que les conseils de communauté ne peuvent édicter relativement à cet enseignement que des règles qui soient

Ook de wet van 19 juli 1971 betreffende de algemene structuur en organisatie van het secundair onderwijs, met name in haar artikel 1, voorziet in het bestaan van secundair onderwijs voor sociale promotie naast het secundair onderwijs met volledig leerplan, en machtigt de Koning uitdrukkelijk « een secundair onderwijs voor sociale promotie in te richten ».

Aldus blijkt dat binnen de « grote structuren van het onderwijs », met name binnen het algemeen secundair, het technisch secundair, het beroepssecundair en het kunstsecundair onderwijs er plaats is voor onderwijs voor sociale promotie in de zin van onderwijs met beperkt leerplan.

Wanneer het wetsvoorstel bijgevolg voor die soort van onderwijs een nieuwe regeling beoogt, betreft het onmiskenbaar een onderwijsaangelegenheid in de zin van artikel 59bis, § 2, 2<sup>o</sup>, van de Grondwet en gaat het niet om de culturele aangelegenheid van sociale promotie, bedoeld in artikel 4, 15<sup>o</sup>, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

3. Krachtens artikel 59bis, § 2, 2<sup>o</sup>, van de Grondwet, behoort het onderwijs tot de bevoegdheid van de gemeenschapsraden, doch binnen de grenzen vastgesteld in dezelfde grondwetsbepaling, met name, met uitsluiting van wat betrekking heeft op de schoolvrede, de leerplicht, de onderwijsstructuren, de diploma's, de toelagen, de wedden en de schoolbevolkingsnormen.

Door een uitdrukkelijke bepaling van de Grondwet zijn de onderwijsaangelegenheden overgedragen aan de Gemeenschappen, behoudens de zoeven opgesomde uitzonderingen die tot de bevoegdheid van de nationale overheid zijn blijven behoren.

Op de vraag « wat omvat deze opsomming? » heeft senator Van Bogaert, verslaggever van de Senaatscommissie voor de Herziening van de Grondwet, tijdens de openbare vergadering van de Senaat, d.d. 10 juni 1970, het volgende antwoord gegeven (1):

« Ik geloof niet dat ik mij vergis als ik zeg dat het er in werkelijkheid op neerkomt dat de grote structuren van het onderwijs, d.w.z. lager, secundair, technisch onderwijs, humanioraonderwijs, universitair onderwijs en hoger technisch onderwijs, gemeenschappelijk blijven.

» Voor de rest bevat de opsomming allemaal begrippen die verband houden met de schoolvrede. Het Schoolpact is één document, maar daarnaast bestaat er een reeks andere overeenkomsten die de schoolvrede in ons land moeten bestendigen.

» Dat is waar hier naar gerefereerd wordt, en niets meer dan dat.

» Het is evident — ik herhaal hier de woorden van de Eerste Minister — dat deze tekst zo kan worden toegepast dat het zeer goed mogelijk is bij voorbeeld in het Vlaamse land nieuwe soorten van onderwijs te voorzien, nieuwe richtingen, nieuwe methodes, en dat men er experimenten kan ondernemen die daarom niet in het franstalig gebied ondernomen worden.

» De tekst laat dit alles zeer duidelijk toe. Hij houdt nationaal de grote structuren van het onderwijs en alles wat de schoolvrede in de toekomst moet waarborgen.

Inzake onderwijs mogen de Gemeenschappen derhalve alles regelen wat niet valt onder de uitzonderingen.

Daaruit volgt dat de gemeenschapsraden « maatregelen zullen kunnen treffen voor modernisering van onderwijsvormen », zoals dezelfde verslaggever heeft genoteerd in het verslag van de commissie (2), zonder evenwel te mogen raken aan nationale regelen betreffende aangelegenheden die betrekking hebben op voormelde uitzonderingen of zelf regelen te mogen uitvaardigen betreffende die aangelegenheden.

Het bepaalde in het door de grondwetsbepaling van 24 december 1970 toegevoegde artikel 59bis, § 2, 2<sup>o</sup>, van de Grondwet, samenvattend, verklaarde senator Van Bogaert tijdens de openbare vergadering van 9 juni 1970 (3) het volgende:

« Algemeen gezegd blijven dus de aangelegenheden betreffende het Schoolpact, de subsidiëeringsnormen en de grote lijnen van de wettelijk ingerichte graden gemeenschappelijk en onder de bevoegdheid van het nationale parlement. Buiten deze terreinen zullen de culturele raden (4) dus zelf kunnen optreden in autonoom normen instellen ten aanzien van het onderwijs ».

Artikel 59bis, § 2, 2<sup>o</sup>, van de Grondwet blijkt aldus aan de gemeenschapsraden bevoegdheid te geven om, met uitsluiting van het nationale Parlement, regelen vast te stellen betreffende de inrichting van een onderwijs met beperkt leerplan onder de benaming « onderwijs voor permanente opleiding », mits eerbiediging van de nationaal geldende indelingen van het onderwijs en op voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan de schoolvrede, en niet wordt getreden op het vlak van de leerplicht, diploma's, schoolbevolkingsnormen, toelagen en bezoldiging.

Dat betekent, wat de structuren betreft, dat de gemeenschapsraden betreffende dat onderwijs enkel regelen mogen uitvaardigen die verenigbaar zijn met de

(1) *Annales parl.*, Sénat, séances du 10 juin 1970, p. 1818, première colonne.

(2) *Doc. Sénat*, 1969-1970, n° 402, p. 22.

(3) *Annales parl.*, Sénat, séances du 9 juin 1970, p. 1789, première colonne.

(4) Actuellement les conseils de communauté, en vertu de la disposition constitutionnelle du 17 juillet 1980.

(1) *Parl. Hand.*, Senaat, verg. van 10 juni 1970, blz. 1818, eerste kol.

(2) *Gedr. St. Senaat*, 1969-1970, nr. 402, blz. 22.

(3) *Parl. Hand.*, Senaat, verg. van 9 juni 1970, blz. 1789, eerste kol.

(4) Thans, ingevolge de grondwetsbepaling van 17 juli 1980, de gemeenschapsraden.

compatibles avec les divisions légales de l'enseignement, telles qu'elles sont fixées à ce jour par les lois précitées des 7 juillet 1970 et 19 juillet 1971.

C'est-à-dire aussi qu'à l'égard de ce même enseignement, seul l'Etat, à l'exclusion des communautés, est compétent pour établir des règles qui ont trait à la paix scolaire en général et à l'obligation scolaire, aux diplômes, aux normes de population scolaire, aux subsides et aux traitements en particulier.

Partant de la situation existante et pour des motifs tirés de l'ampleur des exceptions énumérées à l'article 59bis, § 2, 2<sup>o</sup>, de la Constitution, l'on peut considérer que la détermination du statut du personnel enseignant ressortit toujours intégralement, jusqu'à présent, à l'autorité nationale.

4. Pour déterminer quelles sont, parmi les dispositions de la proposition de loi, celles qui relèvent de l'autorité nationale et celles qui ressortissent aux communautés, il faut s'inspirer de ce qui a été exposé au point 3 ci-dessus.

C'est donc l'analyse des articles qui devra faire apparaître quelles sont les dispositions de la proposition qui peuvent figurer dans une loi.

L'article 1<sup>er</sup> concerne uniquement la dénomination de l'enseignement que l'on propose de réformer.

L'article 2 définit les objectifs généraux de cet enseignement.

Les articles 3, 8 et 10 concernent les diplômes et les certificats de capacité qui sanctionnent cet enseignement.

Les articles 4 et 5 précisent quels sont les types de formation qui peuvent être dispensés dans le cadre de cet enseignement.

L'article 7 concerne l'obligation scolaire.

Les articles 6 et 9, § 1<sup>er</sup>, ont trait à l'organisation même de l'enseignement visé.

L'article 9, § 2, désigne le membre de l'exécutif communautaire qui est spécialement chargé d'organiser ou de subventionner cet enseignement.

L'article 11 charge le membre désigné de l'exécutif communautaire de créer un Conseil supérieur de l'enseignement de formation continue.

L'article 12, § 1<sup>er</sup>, charge le Roi de fixer le statut du personnel de cet enseignement.

L'article 12, § 2, permet de faire appel à des vacataires pour cet enseignement et charge le Roi de déterminer leur statut pécuniaire.

L'article 13 crée un service d'inspection de l'enseignement de formation continue, détermine les attributions de ce service et autorise le membre susvisé de l'exécutif communautaire à compléter ces attributions.

L'article 14, enfin, abroge les dispositions légales existantes relatives à l'enseignement visé.

∴

Il se dégage de cette analyse que c'est à l'autorité nationale qu'il appartient de régler les matières qui font l'objet des articles 3, 7, 8 et 10 et de fixer le statut général et, en particulier, le statut pécuniaire du personnel occupé dans l'enseignement visé (art. 12, § 1<sup>er</sup> et § 2, *partim*).

En revanche, seule l'autorité communautaire paraît compétente pour les matières qui sont réglées dans les articles 1<sup>er</sup>, 2, 6, 11, 12, § 2, à l'exception de la rémunération, et 13.

Les règles portées par les articles 4 et 5 de la proposition de loi, en tant qu'elles ont trait au contenu de l'enseignement visé, aux programmes et aux cours, dans le cadre des structures existantes et en dehors de toute relation avec les conditions de reconnaissance de diplômes, relèvent elles aussi de la compétence des conseils de communauté.

Si l'article 9, § 1<sup>er</sup>, a uniquement pour objet de disposer que l'enseignement dont il s'agit est organisé ou peut être organisé dans le cadre de l'enseignement secondaire et de l'enseignement supérieur — et non, par conséquent, au niveau de l'enseignement primaire —, la disposition qu'il contient relève de la compétence des conseils de communauté. Si l'article 9, § 1<sup>er</sup>, se veut un rappel de l'obligation de respecter les grandes divisions nationales de l'enseignement, imposée aux conseils de communauté par l'article 59bis, § 2, 2<sup>o</sup>, de la Constitution, il concerne certes une compétence nationale, mais il est superflu.

Pour ce qui est de l'article 9, § 2, le législateur national n'est compétent ni pour obliger un exécutif communautaire ou un membre de celui-ci à organiser ou à subventionner un enseignement de formation continue, ni pour désigner l'organe qui, au sein de la Communauté, sera chargé d'organiser cet enseignement.

Enfin, l'abrogation de certaines dispositions légales prévue par l'article 14 de la proposition n'appartient au législateur national que dans la mesure où il s'agit de dispositions ayant trait à des matières qui sont demeurées de sa compétence.

5. Il va sans dire que seules les règles qui concernent des matières à l'égard desquelles l'autorité nationale est restée compétente peuvent être adoptées par le Parlement et, partant, être maintenues dans la proposition de loi.

wettelijke indeelingen van het onderwijs zoals zij heden zijn vastgesteld door de bovengenoemde wetten van 7 juli 1970 en 19 juli 1971.

Dat betekent nog dat ter zake van dat onderwijs alleen de Staat, met uitsluiting van de gemeenschappen, bevoegd is om regelen vast te stellen die betrekking hebben op de schoolvrede in het algemeen en op de leerplicht, de diploma's, de schoolbevolkingsnormen, de toelagen en de wedden in het bijzonder.

Uitgaande van de bestaande toestand en op grond van overwegingen die steunen op de omvang van de uitzonderingen opgesomd in artikel 59bis, § 2, 2<sup>o</sup>, van de Grondwet, kan de rechtspositieregeling van het onderwijzend personeel alsnog beschouwd worden als integraal behorend tot de nationale bevoegdheid.

4. Welke van de regelen vervat in het wetsvoorstel tot de bevoegdheid van de nationale overheid behoren en welke tot die van de gemeenschappen, moet worden uitgemaakt aan de hand van wat hierboven onder punt 3 is uiteengezet.

Uit hun ontleding moet dus blijken welke van de artikelen van het wetsvoorstel in een wet kunnen worden opgenomen.

Artikel 1 heeft alleen betrekking op de benaming van het te hervormen onderwijs.

Artikel 2 geeft de algemene doelstellingen van dat onderwijs aan.

Artikelen 3, 8 en 10 betreffen de diploma's en bekwaamheidsbewijzen verbonden aan dat onderwijs.

Artikelen 4 en 5 bepalen nader welke soorten van opleiding binnen dat onderwijs kunnen worden verstrekt.

Artikel 7 houdt verband met de leerplicht.

Artikelen 6 en 9, § 1, slaan op de inrichting zelf van dat onderwijs.

Artikel 9, § 2, duidt het lid van de gemeenschapsexecutieve aan dat inzonderheid belast is met de organisatie of de subsidiëring van dat onderwijs.

Artikel 11 geeft aan het eerder aangeduide lid van de gemeenschapsexecutieve opdracht om een Hoge Raad voor dat onderwijs op te richten.

Artikel 12, § 1, draagt de vaststelling van de rechtspositieregeling van het personeel van dat onderwijs aan de Koning op.

Artikel 12, § 2, laat de medewerking van waarnemers aan dat onderwijs toe en belast de Koning met de vaststelling van dezer bezoldigingsregeling.

Artikel 13 richt een inspectiedienst voor dat onderwijs op, bepaalt diens bevoegdheden en machtigt het meerbedoeld lid van de gemeenschapsexecutieve die bevoegdheden aan te vullen.

Artikel 14, ten slotte, heft de bestaande wetsbepalingen betreffende dat onderwijs op.

∴

Aldus blijkt dat het zaak is van de nationale overheid de aangelegenheid te regelen waarop de artikelen 3, 7, 8 en 10 betrekking hebben evenals de rechtspositieregeling, in het algemeen, en de bezoldigingsregeling, in het bijzonder, van het bij het bedoelde onderwijs betrokken personeel (art. 12, § 1 en § 2, *partim*) vast te stellen.

Alleen de gemeenschapsoverheid blijkt bevoegd te zijn voor de aangelegenheden die geregeld zijn in de artikelen 1, 2, 6, 11, 12, § 2, met uitzondering van de bezoldiging, en 13.

De regelen vervat in de artikelen 4 en 5 van het wetsvoorstel, in zoverre zij betrekking hebben op de inhoud van het bedoelde onderwijs, op de programma's en de leergangen, binnen de bestaande structuren en buiten elk verband met de voorwaarden voor erkenning van diploma's, behoren eveneens tot de bevoegdheid van de gemeenschapsraden.

Zo artikel 9, § 1, enkel ertoe strekt te stellen dat het bedoelde onderwijs wordt of kan worden georganiseerd binnen het secundair onderwijs en binnen het hoger onderwijs, dit wil zeggen niet op het niveau van het lager onderwijs, is dat zaak van de gemeenschapsraden. Wil artikel 9, § 1, een rappel zijn van de verplichting de nationaal geldende grote indelingen van het onderwijs te eerbiedigen, door artikel 59bis, § 2, 2<sup>o</sup>, van de Grondwet aan de gemeenschapsraden opgelegd, dan gaat het vanzelfsprekend om een nationale bevoegdheid, maar is het artikel tevens overbodig.

Wat artikel 9, § 2, betreft, is de nationale wetgever bevoegd, noch om een gemeenschapsexecutieve of een lid ervan te verplichten een onderwijs voor permanente opleiding te organiseren of te subsidiëren, noch om in de Gemeenschap het overheidsorgaan aan te wijzen dat met de inrichting van zodanig onderwijs wordt belast.

Tenslotte is de opheffing van sommige wetsartikelen, opgenomen in artikel 14 van het voorstel van wet, slechts zaak van de nationale wetgever in de mate dat het bepalingen betreft die betrekking hebben op aangelegenheden die onder de bevoegdheid van de nationale wetgever zijn blijven ressorteren.

5. Het hoeft geen betoog dat alleen regelen die betrekking hebben op aangelegenheden waarover de nationale overheid bevoegd is gebleven, door het Parlement kunnen worden aangenomen en derhalve in het wetsvoorstel kunnen blijven.

Les chambres réunies étaient composées de  
MM. :

H. ADRIAENS, *président*;  
P. TAPIE, *président de chambre*;  
H. COREMANS,  
P. KNAEPEN,  
Gh. TACQ,  
A. VANWELKENHUYZEN, *conseillers d'Etat*;  
F. RIGAUX,  
C. DESCHAMPS,  
G. SCHRANS,  
J. GIJSSELS, *assesseurs de la section de législation*;

M<sup>mes</sup> :

M. BENARD, *greffier*;  
R. DEROY, *greffier assumé*.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de MM. H. ADRIAENS et H. VERHULST.

Les rapports ont été présentés par MM. H. VERHULST et M. LEROY, auditeurs.

*Le Greffier,*  
(s.) M. BENARD.

*Le Président,*  
(s.) H. ADRIAENS.

De verenigde kamers waren samengesteld uit  
de HH. :

H. ADRIAENS, *voorzitter*;  
P. TAPIE, *kamervoorzitter*;  
H. COREMANS,  
P. KNAEPEN,  
Gh. TACQ,  
A. VANWELKENHUYZEN, *staatsraden*;  
F. RIGAUX,  
C. DESCHAMPS,  
G. SCHRANS,  
J. GIJSSELS, *assessoren van de afdeling wetgeving*;

Mevr. :

M. BENARD, *griffier*;  
R. DEROY, *toegevoegd griffier*.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de heren H. ADRIAENS en H. VERHULST.

De verslagen werden uitgebracht door de heren H. VERHULST en M. LEROY, auditeurs.

*De Griffier,*  
(get.) M. BENARD.

*De Voorzitter,*  
(get.) H. ADRIAENS.